

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 5

Indhold

- **MARK**
- Aktuelt i marken
- Vinterraps
- Vintersæd
- Bestøverbrak som alternativ til vårbyg med dårlig spireevne
- Etablering af hestebønner og ærter
- **REGLER OG TILSKUD**
- Vandingsstilladelser

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Markarbejdet er ved at være godt i gang mange steder. Der gødes, kalkes, sprøjtes og der bliver også sået afgrøder på de lette jorde.

Lige nu er der gode muligheder for at lave gode ukrudtssprøjtninger mod især græs i vintersæd, hvis der skulle være behov for det. Læs om det i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 4.

Vinterraps

Rigtig mange rapsmarker står ganske fint trods en kold og meget fugtig vinter. Der ses dog en del kålbrok og dårlig rodudvikling. Der ses også planter med vækstrevner, som vi vurderer dem. Se billede 1 Bormangel kunne også være en årsag, men det ville vi først og fremmest se under mere tør og løs sandjord.

Billede 1 Vinterraps med vækstrevne. (Foto: Michael D. Fleng, SAGRO)

Gødskning bør være startet op, hvis det er muligt, rapsen er allerede godt i gang med væksten. Husk svovlholdige gødninger, gerne 20-30 kg svovl ved vækststart.

Supplerende ukrudtsbekæmpelse kan nås med Korvetto med op til 0,65 l/ha senest i stadie 50 (knopper stadig dækket af blad - rapsen typisk i støvlehøjde). Matricon 72 - 0,11 kg + 0,5 l Olie kan også anvendes indtil stadie 50, dog skal der temperaturer på 15 °C eller derover til at få god effekt.

Skader på rapsen lavet af rapsjordloppens larve ses tydeligt nu. Lav et snit i planten fra roden og op gennem vækstpunktet for at se efter. Enkelte larver pr. plante kan gå, men flere kan ødelægge planten helt.

Vintersæd

Tildel første gødning nu, væksten er i gang.

Der er svingende overvintring, og der vil blive en del marker, der skal sås helt eller delvist om. Husk at få det ændret i markplanen, hvis der er tale om større pletter, f.eks. mere end 0,3 ha.

Især i vinterrug er der stor forskel på antal sideskud, som varierer fra 2-10 stk.

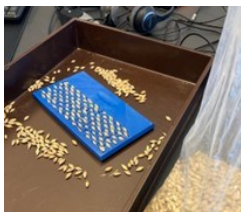
Især Mateno Duo kan være hård ved korn. Der ses store skader især i vinterhvede, hvor der er kørt med høj dosis på 0,6-0,7 l/ha. Blandes Boxer og Mateno Duo øges risikoen, derfor kunne det være en fordel at køre to gange og derved dele belastningen på afgrøden. Dermed kommer boxer også ud lidt senere, hvor dens effekt holder længere.

Bestøverbrak som alternativ til vårbyg med dårlig spireevne

Der er meget store problemer med at få nok sædekorn med en god spireevne. Der er partier, der ligger under 80 %, og en hel del er kasseret som certificeret sædekorn.

Bruger du eget udsæd er det vigtigt at få lavet en spireprøve for at se, hvor godt det spirer. Se billede 2 og 3.

Et alternativ til vårsæd kunne være at etablere bestøverbrak og derved opnå et tilskud på op til 6100,- kr. pr. ha. Husk dog at marken ikke kan efterfølges af vintersæd, men skal ligge med brak kalenderåret ud.

Billede 2 Optælling af 100 kerner. (Foto: Jens Peder Pedersen)

Billede 3 Kerner lagt på meget fugtigt underlag i pose, gerne lunt. (Foto: Jens Peder Pedersen)

Etablering af hestebønner og ærter

Af planterådgiver Peter Siebert

En tidlig etablering af hestebønner og ærter er at foretrække og bør prioriteres før etablering af vårkorn. Fokus skal være på at så ensartet i en dybde af 6-8 cm for ærter og 6-9 cm for hestebønner.

Selvom priserne på kvælstof og protein ikke er på sidste års niveau, er der stadig nogen interesse for at dyrke hjemmeavlede proteinafgrøder. Særligt hestebønner har fået øget opmærksomhed i de senere år som en kilde til hjemmeavlet protein, som nu også vil udløse point i ARLA's afregningsmodel. Husk at hestebønner er en meget vandkrævende afgrøde og derfor kun bør dyrkes på jord, som har en god vandforsyning, enten i form af en god vandforsynende jordtype, eller hvor der er mulighed for vanding. Hestebønner og ærter er selvforsynende med kvælstof og har kun behov for tilførsel af fosfor og kalium; i mange tilfælde kan behovet opfyldes af 350-450 kg/ha PKS 0-4-21 eller tilsvarende.

Sådybde, udsædsmængde og ukrudtsbekæmpelse

Bælgsæd som hestebønner og ærter skal sås, så snart jorden er tjenlig. Den tidlige såning har flere formål, blandt andet sikres det, at afgrøden modner tidligere og høstbesvær mindskes, da vejret ofte er bedre, jo tidligere afgrøden er klar til høst. Ydermere resulterer den tidlige såning og langsommere fremspiring i, at ukrudtsbekæmpelsen bliver lettere, da der er flere sikre løsninger før afgrødens fremspiring. Fælles for hestebønner og ærter er, at de skal sås dybt, hhv. 6-9 cm's dybde for hestebønner og 6-8 cm's dybde for ærter. Det kræver et godt forarbejde og korrekt indstilling af såmaskinen samt for de fleste såmaskiners vedkommende også en tilpas lav fremkørselshastighed, som ikke bør overstige 5 km/t.

Udsædsmængden er afhængig af tusindkornsvægten (TKV) som for hestebønner og ærter kan variere meget. Udsæden er dyr, så det er vigtigt at ramme den rigtige udsædsmængde. Den vejledende udsædsmængde bestemmes af det ønskede plantetal, hvor det vejledende plantetal for hestebønner er 35-40 planter pr. m². For ærter er det vejledende plantetal 50-70 planter pr. m², størst plantetal anvendes ved småfrøede sorter. For ærter til helsæd i blanding med vårbyg tilstræbes 50-55 planter pr. m² sammen med 60-80 kg vårbyg pr. ha.

Udsædsmængden beregnes efter nedenstående formel.

$$\text{Udsæd i kg pr. ha} = \frac{\text{Ønsket planter pr. m}^2 \cdot \text{TKV}}{\text{Procent markspiring}}$$

I tabellen nedenfor kan du også aflæse den vejledende udsædsmængde ved 85 % markspiring.

Tabel 1 Vejledende udsædsmængde i kg/ha for ærter og hestebønner ved markspiringsprocent på 85.

	Ærter [Planter/m ²]						Hestebønner [Planter/m ²]		
TKV	50	55	60	65	70	TKV	35	40	45
200	118	129	141	153	165	500	206	235	265
225	132	146	159	172	185	550	226	259	291
250	147	162	176	191	206	600	247	282	318
275	162	178	194	210	226	650	268	306	344
300	176	194	212	229	247	700	288	329	371

En vellykket etablering og en effektiv ukrudtsbekæmpelse er et solidt udgangspunkt for et tilfredsstillende udbytte og en god og nem høst af afgrøden. I såvel ærter som hestebønner er det muligt at bruge jordmidlet Fenix, som har en god effekt på flere ukrudtsarter. Fenix må i hestebønner kun anvendes før fremspiring af afgrøden. En god og prisfornuftig ukrudtsløsning i hestebønner er en blanding af Fenix og et glyphosatmiddel; anvend f.eks. 0,75 L/ha Fenix + 540 g/ha aktivstof glyphosat. I ærter kan Fenix også anvendes efter fremspiring, og her kan en blanding af Fenix og Fighter 480 bruges, når de første kimblade på ukrudtet er fremme. Anvend f.eks. 0,5 L/ha Fenix + 0,4 L/ha Fighter 480. Bemærk, at Fenix ikke kan anvendes, når der samtidig er etableret kløvergræsudlæg. Ved udlæg af kløvergræsudlæg i ærter til modenhed eller i ærter til helsæd anvendes kun Fighter 480. Bemærk, at begge førnævnte midler har lange behandlingsfrister, som skal overholdes. Er du derfor i tvivl om, hvorvidt afgrøden skal anvendes til helsæd eller modenhed, bør du læse etiketten nøje og sikre dig, at du ikke overskrider behandlingsfristen.

Der er generelt megen vigtig information på sprøjtemidlernes etiket, og du bør altid læse denne inden brug. I nedenstående artikel kan du læse om nogle af de vigtigste fokuspunkter i forhold til forfrugt og brug af kemi forud for hestebønner og ærter, som er følsomme overfor nogle ukrudtsmidler.

Du kan finde yderligere informationer om dyrkning af hestebønne og markært i SEGES' dyrkningsvejledninger, som du finder her.

REGLER OG TILSKUD

Vandingstilladelser

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Det er meget vigtigt, at du har en gyldig vandindvindings tilladelse fra kommunen. Landbrugsstyrelsen vil ikke længere godtage, at der er ansøgt om en ny.

Nogle kommuner er desværre bagud med at give nye tilladelser og forlængelser af eksisterende tilladelser, så det er vigtigt at få lagt pres på kommunen om, at få den tilladelse snarest og om ikke andet, så en skriftlig midlertidig forlængelse af den eksisterende.

Kvælstofkvoten er afhængig af, om der kan vandes eller ikke. Der kan godt være 20 kg N i forskel eller mere. Det kan medføre en overgødsnings sag.